

1. Obiekt:

WIEŻA WIDOKOWA

2. Czas powstania:

1874

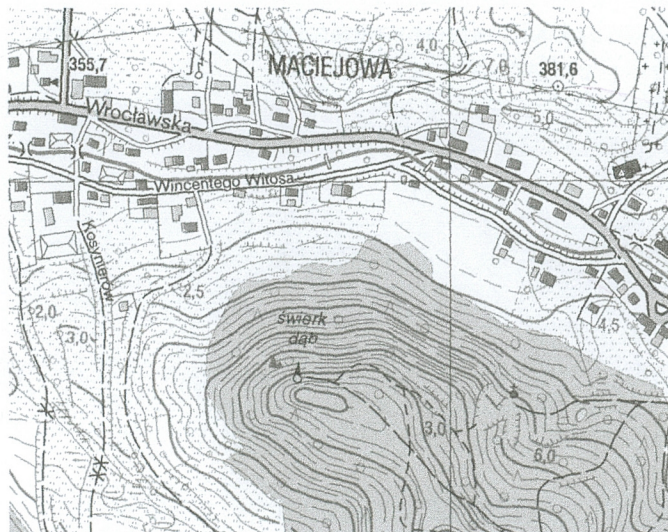
3. Miejscowość:

JELENIA GÓRA -
MACIEJOWA

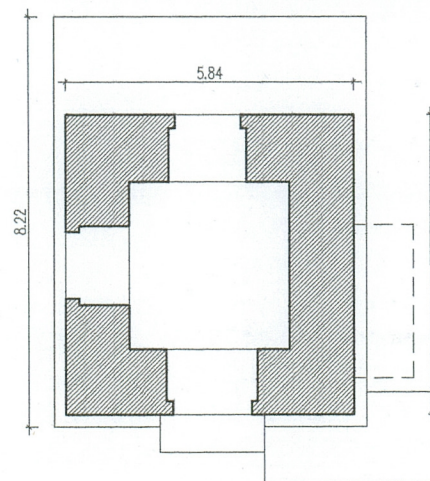
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja:

Widok od wschodu

Plan orientacyjny, skala ok. 1:10000

RZUT PRZYZIEMIA, SKALA 1:200

4. Adres:

Jelenia Góra, obręb Maciejowa II, arkusz 6
dz. nr 1

5. Przynależność administracyjna:

Województwo dolnośląskie
miasto Jelenia Góra

6. Poprzednie nazwy miejscowości:

Do 1945 r. Maiwaldau

7. Przynależność administracyjna przed
01.01.1999:Województwo jeleniogórskie
Gmina Jelenia Góra

8. Właściciel i jego adres:

9. Użytkownik i jego adres:

10. Rejestr zabytków:

Obiekt znajduje się na terenie parku wpisa-
nego do rejestru zabytków, decyzją nr 539/J,
z dn. 06.07.1977, jednak nie jest objęty in-
dywidualnym wpisem.

12. Autorzy, historia obiektu:

Murowana wieża widokowa w Maciejowej została zaprojektowana w 1874 r. przez jeleniogórską pracownię architektoniczną Lange & Hoffmann. Projekt powstał na zamówienie radcy handlowego Emila Beckera, do którego w latach 1872-1891 należał park pałacowy w Maciejowej. Becker sfinansował budowę kamiennie-ceglanego obiektu, który został uruchomiony w 1875 r. i służył turystom. Na szczycie – 24 m wysokości – znajdował się sześciometrowy maszt flagowy. W okresie powojennym budowla uległa dewastacji, utraciła schody i ceglana balustradę tarasu widokowego

Obiekt utrzymany jest w konwencji tzw. Rundbogenstil z elementami neomanieryzmu niderlandzkiego.

13. Opis:

Sytuacja

Budynek zlokalizowany na szczycie wzniesienia, znajdującego się na północno-zachodnich granicach dawnego parku przypałacowego. W odległości ok. 100 metrów na południowy wschód stoi budynek dawnej kaplicy. W odległości ok. 300 metrów na północ znajduje się zabudowa Maciejowej, a w odległości ok. 400 metrów w tym samym kierunku – droga krajowa nr 3.

Materiał, konstrukcja, technika

Budynek murowany, ściany wewnątrz pokryte tynkiem. W przyziemiu i w pierwszej kondygnacji ściany kamienne, granitowe; mur z ciosów w układzie w części regularnym. Ściany pierwszej i drugiej kondygnacji od wewnątrz pokryte jedną warstwą cegły. Obramienia okien w pierwszej i drugiej kondygnacji ceglane. W wyższych partiach ściany ceglane. Detal architektoniczny (gzymsy, fryzy) wykonany z cegły dziurawki. Cegła o wymiarach standardowych (6 x 12 x 24), maszynowa, wypalona z gliny z domieszką dużych ilości zanieczyszczeń. Korona muru była pierwotnie zwieńczona gzymsem z płyt z czerwonego piaskowca.

Pomieszczenie w przyziemiu pierwotnie było przykryte ceglanym sklepieniem krzyżowym, obecnie nie zachowanym. W wyższych kondygnacjach znajdowały się drewniane stropy nagie. Najwyższa kondygnacja była przykryta drewnianym stropodachem o konstrukcji legarowej. Pośrodku stropu umieszczony był drewniany, pionowy słup, wystający ponad budynek i służący jako maszt dla flagi. Maszt ten wsparty był prawdopodobnie przez drewniane zastrzały osadzone w murze. Z zachowanych fragmentów wynika, że stropodach pokryty był blachą.

Budynek posiadał schody zewnętrzne, które biegły do pomieszczenia w drugiej kondygnacji oraz schody wewnętrzne, prowadzące do pomieszczenia widokowego w najwyższej kondygnacji. Schody zewnętrzne – dwubiegowe łamane. Stopnie kamienne, granitowe, osadzone w murze. Dolny bieg schodów (nie zachowany) wsparty był dodatkowo na murowanej, ceglanej ścianie, a dolny spocznik – na czterech filarach połączonych łukiem półokrągłym. Górny spocznik w postaci monolitycznej płyty granitowej, wsparty na granitowych konsolach. Schody wewnętrzne – drewniane, policzkowe, trójbiegowe z zabiegiem i duszą, obecnie w szczątkowo zachowane.

Otwory okienne i drzwiowe zamknięte łukiem półokrągłym. Nisze okienne od wewnątrz w drugiej i piątej kondygnacji zamknięte łukiem odcinkowym. Do pomieszczenia w przyziemiu prowadziły pierwotnie drewniane drzwi dwuskrzydłowe, z nadświetlem. Obecnie zachowane są jedynie pozostałości metalowej kraty nadświetla.

Cd. W załączniku nr 1

14. Kubatura: Ok. 850 m ³	15. Powierzchnia zabudowy: 35 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne: Wieża widokowa	17. Użytkowanie obecne: Obiekt nie użytkowany
18. Prace budowlane:		19. Stan zachowania: Budynek w złym stanie. Ściany dolnych partiach w dobrym stanie (za wyjątkiem spękań łoża, widocznych w elewacji północnej i wschodniej). W wyższych partiach – liczne ubytki łoża ściany, wypłukana zaprawa ze spoin. Najbardziej zniszczone są elementy odstające od łoża – gzymsy i leżące pod nimi fryzy. Zniszczenia ściany najbardziej zauważalne w koronie muru. Brak pierwotnie istniejącej ceglanej balustrady wieńczącej wieżę, kamienne płyty leżące na gzymsie koronującym zostały w większości zniszczone. Tynki wewnętrzne zachowały się, choć widoczne są liczne ubytki. Ściany zawilgocone, ten czynnik spowodował większość zniszczeń. Sklepienie pierwotnie kryjące pomieszczenie przyziemia – zerwane, zachowane jedynie resztki wspor. Stropy wyższych kondygnacji zachowane szczątkowo, najlepiej – stropodach, jednak i ten element nie spełnia swojej funkcji. Nie zachował się dolny bieg i dolny spocznik schodów zewnętrznych; w górnym ich biegu trzy dolne stopnie są zniszczone. Brak jest balustrad. Schody wewnętrzne zachowały się szczątkowo (kilka policzków i resztki spoczników).	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie: Zabezpieczyć budynek – wzmocnić koronę muru, wykonać nowe zadaszenie oraz obróbki blacharskie. Zabezpieczyć otwory okienne i drzwiowe. W dalszej kolejności wykonać nową stolarkę okienną (na wzór starej) i drzwiową (nawiązującą do dawnej, znanej z przekazów archiwalnych). Odtworzyć schody (wewnętrzne i zewnętrzne) oraz stropy. Postulowane jest indywidualne wpisanie obiektu do rejestru zabytków.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania) :

AP Wrocław, oddz. Jelenia Góra, Akta Miasta Jelenia Góra, sygn. 1803 – Bau Entwürfe und Kostenanschläge für Schloss und Park Maiwaldau; Aussichtsturm für den Park des Herrn Commerzienrath Becker auf Maywaldau, Hirschberg 6 may 1874, Lange und Hoffmann Mauermeister

22. Bibliografia:

A. Franke, Zamki, palace, dwory w Kotlinie Jeleniogórskiej. Przegląd, [w:] Dolina Zamków i Ogródów: Kotlina Jeleniogórska – wspólne dziedzictwo, red. K. Bździach, Jelenia Góra 2001, s. 369-371.

23. Źródła ikonograficzne:

24. Uwagi różne:

25. Opracował:

Kartę założył Grzegorz Podruczny, V 2007 - II 2008. Punkt 12 wykonał Tomasz Przerwa, I 2008. *G. Podruczny*

Plany Natalia Podruczny, II 2008. *N. Podruczny*

Zdjęcia Grzegorz Podruczny, 05.05.2007 i 21.01.2008, negatywy w zbiorach autora. *G. Podruczny*

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie prawa autorskiego.

26. Adnotacje:

27. Załączniki:

Załączniki – 3 sztuki

1. Miejscowość, gmina, województwo Miasto Jelenia Góra, województwo dolnośląskie	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Wieża widokowa	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Cd. Pkt 13, ilustracje
---	--	--

Rzut

Budynek jednotraktowy na planie kwadratu o boku 5,95 m.

Bryła

Obiekt pięciokondygnacyjny, nie podpiwniczony o wysokości ok. 25 metrów, kryty płaskim stropodachem. Dwie dolne kondygnacje – prostopadłościennne, w górnych kondygnacjach narożniki budynku nieznacznie ścięte.

Elewacje

Każda z elewacji jednoosiowa. Kompozycje elewacji są niemal identyczne, jedynie elewacja północna różni się od pozostałych układem otworów w przyziemiu i drugiej kondygnacji.

Elewacje wzniesione są na niskim cokole. Gzyms pomiędzy drugą a trzecią kondygnacją identyczny jak gzyms koronujący. Oba mocno wysunięte przed lico ściany, wsparte są na arkadach, dźwiganych przez schodkowe konsole.

Węższe gzymsy znajdują się pomiędzy trzecią a czwartą, oraz między czwartą a piątą kondygnacją. Oba posiadają dodatkowo szerokie fryzy: dolny zaopatrzony w ceglana dekorację w postaci rombów oraz górny – z podobną dekoracją w postaci kwadratów. Wnętrza tych elementów wypełnione przez płyty z jasnego piaskowca. Narożniki każdej elewacji od drugiej kondygnacji wzwyż zaakcentowane szerokimi lizenami.

Poza fryzami obiekt jest niemal pozbawiony dekoracji. Wyjątkiem są skromne ceglane archiwolty nad łukami okien 3 i 4 kondygnacji.

Wnętrze

Wnętrze budynku jest zniszczone, pozbawione wyposażenia. W przyziemiu zachowały się resztki dekoracji malarskiej ścian o motywach geometrycznych.

Elewacja północna

1. Miejscowość, gmina, województwo Jelenia Góra – Maciejowa, województwo dolnośląskie	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Wieża widokowa	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) ilustracje
---	--	---

Elewacja zachodnia

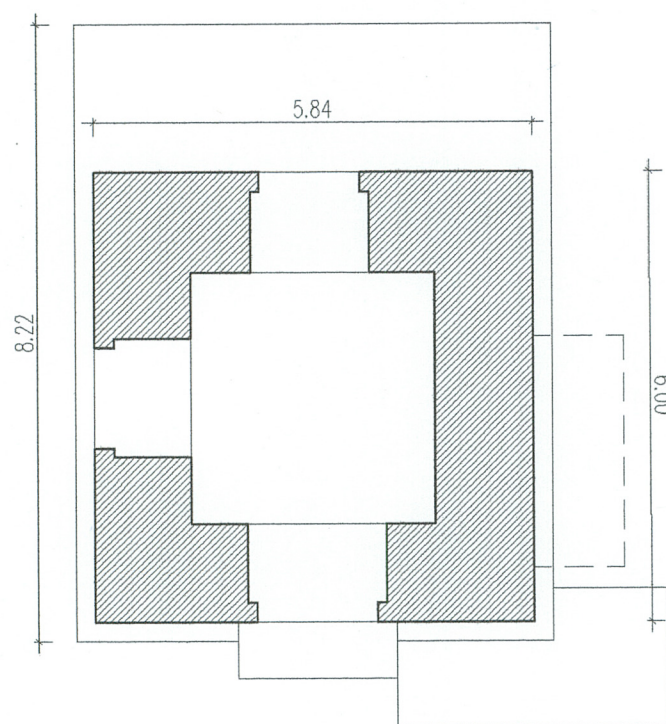
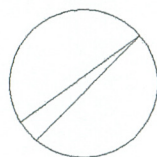

Elewacja zachodnia, górna kondygnacja

Pozostałości dekoracji malarskiej we wnętrzu

1. Miejscowość, gmina, województwo Miasto Jelenia Góra, województwo dolnośląskie	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Wieża widokowa	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Rzut przyziemia, skala 1:100
--	--	---

RZUT PRZYZIEMIA, SKALA 1:100